

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

06
Butlletí
informatiu
2008

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

Tocant tambors africans

experiència Educació intercultural a Munic

Situada a la regió de Baviera, la ciutat de Munic és un dels principals centres econòmics d'Alemanya. Amb gairebé un milió i mig d'habitants, la capital bàvara és, a la vegada, una ciutat jove, dinàmica i multicultural. El 23% de la seva població és d'origen estranger, procedent principalment de Turquia, Croàcia, Sèrbia, Montenegro, Grècia, Àustria, Itàlia, Bòsnia i Hercegovina i Polònia. D'entre la població estrangera, els infants menors de 6 anys constitueixen el 14,4%.

Els centres d'educació infantil poden arribar a acollir en un únic centre més de 30 nacionalitats diferents. Davant d'aquesta realitat multicultural tan rica, el Departament d'Educació de l'Ajuntament de Munic va decidir iniciar un **projecte d'educació intercultural** en aquests centres, per tal d'unificar

en una experiència pràctica una base teòrica amb més de 30 anys de desenvolupament.

Es va iniciar així, l'any 2001, el projecte en fase pilot i posteriorment s'ha desenvolupat i implantat en els 50 centres d'educació infantil, amb realitats socioculturals diverses, distribuïts per tot el municipi. Els objectius principals són crear una atmosfera intercultural positiva, promoure activitats relacionades amb la diversitat cultural, potenciar el desenvolupament lingüístic com una eina competencial clau i afavorir el desenvolupament de propostes pedagògiques de qualitat que incrementin les oportunitats educatives de tots els nens i nenes.

En aquest projecte estan implicades entitats com l'Institut de Baviera d'Educació i Primera Infància (Institut für Frühpädagogik), l'Institut Alemany de la Joventut (Deutsches Jugendinstitut), universitats, el govern de l'Estat de Baviera i l'Ajuntament de Munic.

Els centres d'educació infantil es basen en la "pedagogia de la diversitat", en la qual infants de tots els indrets del món aprenen a conviure amb la diversitat cultural i lingüística, que és una de les fonts d'enriquiment més importants. Alguns materials a disposició dels centres per abordar la diversitat cultural són les "maletes interculturals" dels cinc continents, amb diversos materials i objectes (continua a la pàg. 2)

"Els centres d'educació infantil de Munic posen en pràctica la conceptualització de l'educació intercultural amb més de 30 anys de desenvolupament, per tal de promoure la tolerància i el respecte entre diferents cultures i crear una forma d'actuació basada en la no-discriminació per procedència, llengua o religió"

editorial

Les realitats locals es troben cada cop més interconnectades a escala global. Precisament, el rol de les xarxes internacionals de ciutats és fomentar aquesta comunicació i reforçar la importància de les identitats locals en un món globalitzat. En aquest marc, l'Associació Internacional de Ciutats Educadores (AICE) constitueix una important plataforma d'intercanvi d'idees, experiències i metodologies de treball entre les ciutats que la integren.

Amb l'objectiu de respondre millor les necessitats específiques dels governs locals i de treballar en profunditat els temes que els susciten més interès en connexió amb la Carta fundacional, l'AICE impulsa, alhora, la creació de xarxes territorials entre ciutats associades d'un mateix país o d'una mateixa regió.

En l'actualitat hi ha cinc xarxes territorials: Brasil (coordinada per Belo Horizonte), Espanya (Granollers), França (Lió), Itàlia (Torí) i Portugal (coordinada per una comissió de set ciutats), a les quals se sumarà en breu la xarxa mexicana. A més, l'AICE compta amb dues delegacions que comprenen diversos països: la d'Amèrica (continua a la pàg. 3)

Educació intercultural a Munic

(com vídeos, instruments musicals, roba tradicional, màscares, etc.) per treballar aspectes relacionats amb la cultura, l'art, la religió i la història dels diferents continents. Una altra col·lecció molt utilitzada és una sèrie de nines fetes a mà, procedents de diferents cultures.

Nines fetes a mà

Els recursos amb què es compta són: especialistes en educació intercultural que assessoren i donen suport als diferents centres d'educació infantil, cinquanta educadors que gestionen el projecte del centre i un coordinador-consultor de la universitat.

Per poder desenvolupar el projecte, els educadors infantils reben formació en educació intercultural i compten amb assessorament a través de reunions de treball regionals. Alhora, en el desenvolupament d'aquest projecte, es dona molta importància a la implicació de les

famílies, que actuen com a col·laboradores per millorar els resultats educatius dels seus fills. Per a això, es fa un treball intensiu amb les mares i els pares a través del diàleg, la mediació, l'assessorament, la seva implicació en l'ús del material guia i el desenvolupament de diversos programes formatius dirigits a les famílies, per exemple, els cursos de llengua, a través dels quals tenen la possibilitat d'incrementar els seus coneixements en alemany en els mateixos centres infantils dels seus fills.

Un dels punts principals del projecte és el desenvolupament del llenguatge, clau en l'educació, on una aproximació holística es converteix en necessària per obtenir bons resultats. El llenguatge té el suport de tots els materials guia que s'utilitzen en el procés educatiu dels infants i es combina amb altres disciplines, com per exemple l'exercici físic o l'art. L'alfabetització dels infants i de les seves famílies és un aspecte bàsic que els permet poder entrar en contacte amb tot tipus de llibres, incloent-hi els de la seva llengua. La diversitat lingüística dels infants es recull en les activitats fetes a l'aula; a més, els educadors procedents d'altres nacionalitats fan servir la seva llengua quan els materials guia ho requereixen. Per possibilitar als infants un bon inici en els centres d'educació infantil, s'ha

editat un petit llibre amb escenes de la vida diària d'especial significat per a ells, traduït en múltiples llengües. En el mateix sentit, el curs "Alemany preescolar", un projecte del Govern de Baviera en què els educadors dels centres d'educació infantil i de les escoles treballen junts, pretén ajudar els infants a tenir un millor començament a l'escola.

Només un any més tard de la implantació del projecte, ja es van començar a recollir bons resultats, com mostra l'informe d'avaluació presentat l'any 2003 al Departament de Centres d'Educació Infantil de Munic. S'hi recull l'elevat grau de satisfacció que mostren els infants i les famílies, el reconeixement de les famílies alemanyes cap a la diversitat cultural com a factor d'enriquiment per als seus fills i l'alta valoració del suport ofert als educadors dels centres infantils. Durant tots aquests anys, s'ha forjat una cooperació constructiva i activa entre educadors, famílies i infants en tots els centres d'educació infantil, la qual cosa queda reflectida en la bona reputació de què gaudeix aquesta iniciativa. L'evolució de la implantació d'aquest projecte i els seus resultats pràctics s'han recollit en un vídeo titulat "Les galetes de la fortuna".

A la pàgina www.edcities.org hi ha informació més detallada d'aquesta experiència.

presenta: Ajuntament de Munich

contacte: Sra. Eleonore Hartl-Grötsch

Directora del Departament de Centres d'Educació Infantil

e-mail: eleonore.hartl-groetsch@muenchen.de

web: www.muenchen.de/Rathaus/scu/kitas

xarxa de ciutats

★ El 28 de novembre, la ciutat de León va acollir el **Congrés Nacional de Ciutats Mexicanes**, en què les ciutats de Guadalajara, León, Mendoza, Mèxic DF, Playa del Carmen, Puebla, Tlaxcala, Victoria i Zapopan van presentar les seves bones pràctiques respecte del tema "L'educació al llarg de la vida".

★ Budapest va organitzar els dies 13 i 14 de novembre la **VIII Trobada Centreuropea** amb el tema **La ciutat en moviment**. Més de 70 participants van intercanviar experiències i reflexions sobre els canvis que estan vivint les ciutats. El nou Pla d'Acció de la regió proposa aprofundir en el concepte ciutat educadora a través d'una sèrie de miniconferències, tallers, un fòrum on-line, etc.

Budapest

★ Del 22 al 24 d'octubre va tenir lloc a Lió el seminari de formació "**Indicadors europeus comuns en polítiques públiques per a la primera infància**", de la xarxa temàtica **Primera Infància**. Dirigit a responsables tècnics i càrrecs polítics, el seminari es va centrar en la importància de l'ús d'indicadors en el procés d'avaluació de les polítiques públiques en aquesta matèria.

★ Una vintena de delegats de la **Xarxa Francesa** es van reunir el 8 d'octubre a Rennes

per abordar l'establiment de col·laboracions amb les principals associacions del món de l'educació de França. Aquestes col·laboracions tenen com a objectiu aproximar posicions en relació amb les reformes educatives.

Lió

entrevista

Paco Moncayo

Alcalde de Quito, Ecuador

Vostè té una llarga trajectòria militar i en el món educatiu. L'ha ajudat aquest bagatge en la tasca de dirigir l'alcaldia de Quito?

Indiscutiblement. Considero que un dels punts forts de l'actual administració municipal ha estat el treball participatiu, on ha prevalgut una pedagogia del diàleg; això és el que hem propiciat en les institucions educatives on hem treballat (...). La recuperació del centre històric de Quito és un dels millors exemples d'aquesta metodologia, això va permetre reubicar en moderns centres comercials centenars de venedors informals, que durant dècades havien ocupat l'espai públic. La didàctica de difusió del nostre patrimoni històric cultural i el model de gestió per a la preservació del centre històric són molt apreciats a tot el món.

Un dels seus projectes, després de guanyar l'alcaldia el 2000, va ser el Pla Quito Segle XXI. Com s'ha desenvolupat?

El Pla Quito Segle XXI es va complementar, després, amb el document ciutadà "Equinoccio 21", corresponent al Pla Estratègic Quito cap al 2025, i Quito cap al Bicentenari, Pla de Govern 2005-2009. Aquests plans es van concebre amb un enfocament de desenvolupament humà sostenible; ens plantegem el repte substantiu d'impulsar el desenvolupament simultani i articulats de l'economia, la societat, el territori i la institucionalitat pública i privada, per tal de millorar la qualitat de vida dels habitants del Districte Metropolità sota els principis de sostenibilitat, equitat i solidaritat, de manera democràtica i participativa.

Hem transformat l'administració municipal en un autèntic govern local, en passar de ser únicament una institució proveïdora i administradora de serveis públics i infraestructures a un sistema institucional de govern de caràcter promotor, facilitador, organitzador i regulador de la dinàmica de desenvolupament social, econòmic, territorial, cultural, institucional i polític del Districte.

En l'àmbit econòmic podem assenyalar que

centenars de persones van aconseguir feina o van emprendre un negoci rendible en diferents àrees productives. Els serveis aeroportuaris es van modernitzar, i va començar la construcció del nou aeroport, que estarà enllestit el 2010 (...).

En l'àmbit social s'ha millorat la seguretat ciutadana amb programes de prevenció, obres i equipament, igual que els serveis d'emergència integrats; es va ampliar la cobertura mèdica; es va conformar el subsistema metropolità d'educació, la qualitat i el prestigi del qual gaudeix de reconeixement nacional; es va organitzar el projecte "Quito Educa.net", el propòsit del qual és entregar computadores a tots els establiments educatius (...). A través del Patronat s'ha convertit Quito en una comunitat solidària i incloent, especialment amb persones en situació de vulnerabilitat i alt risc. Hem promogut la construcció de 30.000 habitatges, amb la qual cosa aquestes famílies han millorat les seves condicions de vida. I ens hem reafirmat a escala nacional com una ciutat de cultura que reconeix la seva diversitat, identitat i interculturalitat (...).

Quito és patrimoni cultural de la humanitat des de 1978. Com ha influït en els seus habitants la gran reestructuració urbanística que ha experimentat la ciutat?

El procés de revitalització i posada en valor de la riquesa patrimonial de Quito, tant tangible com intangible, ha enfortit les identitats dels seus habitants. Apropiar-se del seu patrimoni, descobrir el seu procés històric i les arrels culturals, comprendre que la cultura i un dels seus productes, el patrimoni, és fruit d'una acció social i d'una construcció humana, donen sentit a la seva existència i a la construcció del futur.

Els processos de desenvolupament cultural han aconseguit redimensionar el concepte de cultura com la gran possibilitat d'aportar al desenvolupament humà mitjançant l'enfortiment de les identitats locals (...). El procés ha permès iniciatives econòmiques vinculades a la seva riquesa cultural i patrimonial, on sobresurt la participació ciutadana i l'ús adequat i ordenat de l'espai públic, utilitzat com a canal de comunicació i educació.

Quines són les actuacions principals que podrien il·lustrar el compromís de Quito amb la Carta de Ciutats Educadores?

He d'expressar que la nostra actuació ha procurat el desenvolupament de la dimensió educativa en tota l'estructura administrativa del municipi de Quito; aquesta ha estat present en les diverses polítiques locals amb el propòsit d'enriquir un nou model de gestió, ha generat una bona comunicació sobre les oportunitats

editorial

Llatina (coordinada per Rosario) i la d'Europa Central (Budapest).

Aquestes agrupacions de ciutats permeten formes de treball descentralitzades i reforcen les vies de cooperació entre governs locals amb reptes i objectius similars. Així mateix, constitueixen canals de comunicació privilegiats entre aquestes ciutats i els òrgans de gestió i direcció de l'Associació. Entre les activitats que han desenvolupat s'inclouen: congressos, seminaris de formació, grups de treball, edició de butlletins, revistes i altres publicacions, etc.

Les xarxes han guanyat importància a mesura que l'Associació ha crescut; actualment són una eina clau per desenvolupar el Pla d'Acció de l'Associació a escala internacional, així com per elevar a altres instàncies nacionals i internacionals les veus dels governs locals. Conscients de la importància de la diversitat de realitats territorials que actualment componen l'AIICE, la recent reforma dels estatuts atorga a aquestes xarxes una representació específica en el si del Comitè Executiu.

Secretariat de l'AIICE

c/ Avinyó 15, 4ª planta
08002 Barcelona

Tel. + 34 93 342 77 20

Fax. +34 93 342 77 29

E-mail: bidce@bcn.cat

que ofereix la ciutat, ha obert espais per a la participació responsable dels ciutadans i ha avaluat l'impacte, la utilitat i l'eficàcia d'aquestes, amb el convenciment que qualsevol acció humana, individual o grupal, sempre té un valor educatiu o deseducatiu.

En el context del "dret a la ciutat educadora", "el compromís de la ciutat" i "al servei integral de les persones", hem buscat la reconstrucció de l'espai públic democràtic a través del diàleg constant entre els individus i la comunitat, la promoció dels drets i deures en tots els actors cívics i una educació al llarg de la vida que representi la millora de la qualitat de l'espai públic on es desenvoluparà amb plenitud la ciutadania; la concertació i la participació en plans i projectes ciutadans; la qualitat de vida en els barris; la recreació del concepte de ciutadà com a subjecte de la política urbana en contínua renovació per la seva participació, i la revaloració de l'ambient urbà. Tot això constitueix per a nosaltres el que hem institucionalitzat com la "càtedra de la ciutat".

Més informació a www.edcities.org

experiència

Educació viària a Odivelas

El diagnòstic del Pla Nacional de Prevenció Viària de l'any 2003 i les dades relatives a la sinistralitat viària a Portugal de la Direcció General de Trànsit, mostraven que la taxa de mortalitat a Portugal l'any 2002 va ser superior en gairebé un 50% a la mitjana europea, en particular la d'infants i persones de més de 65 anys. Es va constatar, a més, que prop del 91% dels vianants víctimes de sinistralitat va ser el resultat d'accidents viaris succeïts dins les pròpies localitats.

Davant d'aquesta realitat, l'Ajuntament d'Odivelas, municipi de l'àrea metropolitana de Lisboa amb una població de 143.000 habitants, va posar en marxa aquell mateix any el **projecte SerSeguro**, una experiència educadora global que integra temes de seguretat viària i prevenció d'accidents, mobilitat, participació ciutadana, solidaritat intergeneracional i treball en xarxa entre entitats públiques i organitzacions de la societat civil.

El projecte es va iniciar amb la pretensió de promoure un canvi de comportaments que impliqués una reducció de les situacions de perill en l'ús de la via pública; convertir l'espai públic en un lloc segur per a tots i especialment per als grups de població més fràgils -infants, joves i persones grans-, així com establir col·laboracions amb entitats públiques i privades i fomentar-ne la participació directa.

A través del projecte SerSeguro es desenvolupa una tasca important de sensibilització i formació dirigida a l'alumnat, al professorat, a les famílies i a la comunitat en general, amb l'objectiu principal de disminuir els accidents que afecten infants i joves i els converteixen en ciutadans responsables com a vianants, ciclistes i futurs conductors.

Per a això, s'ha dissenyat una metodologia en tres nivells: amb l'alumnat -principalment de quart de primària- es procura que la formació proporcioni un aprenentatge continu i sistemàtic al llarg de l'any lectiu, amb un abordatge dels temes de l'infant com a vianant, passatger i ciclista.

En la formació dirigida al professorat, es promou una implicació dels docents en l'estructuració de l'acció formativa i s'ajusten els continguts i les metodologies a les necessitats pedagògiques de l'alumnat i als ritmes escolars.

En la sensibilització amb les famílies, amb els responsables de l'educació i amb la població

Educant en seguretat viària

"L'Ajuntament de la localitat portuguesa d'Odivelas aconsegueix, gràcies al Projecte SerSeguro, disminuir progressivament els indicadors de sinistralitat viària en el municipi"

en general, es busca la implicació d'aquests diferents col·lectius mitjançant la creació d'espais favorables a la participació tant en l'avaluació de les situacions-problema com en la recerca de solucions, amb la intenció d'enfortir una actuació comunitària conjunta en la promoció d'una cultura de seguretat.

Les accions formatives (classes teòriques, sessions pràctiques, seminaris, concursos, visites d'estudi, etc.) es fan a l'escola, al carrer i a les escoles mòbils de trànsit. Hi participen: la policia de Seguretat Pública, la Guàrdia Nacional de la República, la Prevenció Viària Portuguesa i l'Associació per a la Promoció del Benestar Infantil.

L'experiència d'aquests anys ha contribuït a la disminució progressiva de tots els indicadors de sinistralitat viària en el municipi i a una major responsabilització dels nens i nenes i de tota la comunitat a favor de la construcció d'un ambient viari segur i d'una cultura de seguretat.

En el futur es proposa diversificar els materials pedagògics i els mitjans de comunicació utilitzats, augmentar el temps de formació dirigida al professorat i ampliar l'àmbit d'aplicació del projecte fent possible que les accions pràctiques es facin en diferents espais estratègics de la comunitat.

A la pàgina www.edcities.org hi ha informació més detallada d'aquesta experiència.

presenta: Ajuntament d'Odivelas **contacte:** Sra. Fernanda Franchi, Regidora de Juventut
e-mail: fernanda.franchi@cm-odivelas.pt

saps que...

★ El Comitè Executiu s'ha reunit els dies 14 i 15 de novembre a Budapest. La pròxima reunió se celebrarà l'abril de 2009 a Guadalajara (Mèxic), on es farà un seguiment de la preparació de l'XI Congrés, així com una visita de les instal·lacions.

★ 21 ciutats han enviat les seves experiències sobre el Tema d'actualitat "Formació al llarg de la vida". Podeu llegir-les al portal de l'AICE.

★ 15 ciutats gestionen la seva pròpia pàgina web de Ciutat Educadora dins del portal de l'AICE, consultables des de l'apartat "Les ciutats informen". Podeu sol·licitar-la a bidce@bcn.cat

★ S'han incorporat 23 ciutats de 8 països des de l'última Assemblea General (abril de 2008).

les veus de la ciutat

1. El passat 15 de setembre es va inaugurar a **Lomé (Togo)** la primera **línia experimental d'autobús**, un servei interromput des del 1982. La ruta que connecta el centre urbà i la perifèria oest recorre un gran nombre d'establiments escolars i universitats i possibilita la mobilitat a un preu accessible. Pròximament s'obriran 4 línies noves.

2. Mitjançant el **programa Escola Ecològica, Malargüe (Argentina)** desenvolupa un conjunt d'activitats de conscienciació mediambiental a les escoles rurals a través de contes, jocs, titelles, tallers de pintura, de reciclatge, etc.

3. La ciutat de **Changwon (República de Corea)** fomenta la integració de les dones immigrants a través del projecte **Suport integral a les famílies multiculturals**, que inclou l'acostament a la cultura, l'aprenentatge de la llengua, l'intercanvi entre famílies multiculturals i coreanes, etc.

D.L.: